

# FARMAGAZÍN

**LAWFARM REVUE**  
na 2 stranách!

## FÉROVÝ VYROVNACÍ PODIEL

KRATKY GLOBAL LAWFARM

a



Daniel J. Kratky - hosť Jána Škorňu...



...každý mesiac v právnej poradni relácie  
**Farmárska Revue**

Najbližšie: víkend 20.-21. 4. 2013, a potom každý prvý víkend v mesiaci na Dvojke



**Pohľad do zrkadla**

*Dostala sa mi do rúk dizertačná práca o transformácii poľnohospodárskych družstiev z pera sociologičky. Je pohľadom na viac ako dvadsať ročné obdobie, v ktorom boli družstvá najprv šokované porevolučnými zákonmi. Potom ich postupne začali pretavovať do reálnej praxe. Zmätenosť sa striedala s rozčarovaním. Nemalú časť venuje táto vedecká práca súčasnému obdobiu. Hľadá podobné odpovede na otázky s akými sa trápia dnešní manažéri. Napríklad či zachovať a ako zachovať formu družstiev, aby sa jeho aktéri nespreneverili družstevnej myšlienke. Sila ducha v tomto procese zrejme zobráva svoju úlohu. Lebo je určite rozdiel v prístupoch. Odvíja sa od zámeru. Či má družstvo uspieť v ekonomickej konkurencii alebo má zachovať tradičný obsah a podobu tejto formy podnikania. Dilema, ktorá sa nedá pretať jedným úderom. Gordický uzol je totiž poriadne zamotaný. Spomínaná vedecká práca nedáva návrhy, ako sa majú družstvá zachovať. Analyzuje však jednotlivé obdobia a ako do nich zasiahli právne úpravy. Poskytuje pohľad na správanie sa aktérov a analyzuje ich. Vráťane tých, ktorí družstvám radi. Domnievam sa, že poskytuje objektívny zrkadlový obraz diania, ktorých súčasťou je aj nutnosť vyrovnat' sa s členmi po ich vystúpení z družstva. Práve tejto problematike venujeme podstatnú časť časopisu, ktorý sa vám dostal do rúk.*

**Soňa Ludvighová**  
Šéfredaktorka časopisu FARMAGAZÍN  
ludvighova@lawfarm.info



**Ludí sa nebojme.  
Bojme sa seba.**

TOMÁŠ BAŤA



04

**Nočná mora**

Tá veru prenasleduje družstvá. Musia totiž zarátať do vyrovnacích podielov pri zrušení členstva aj účtovné hodnoty takého majetku, ktorý v skutočnosti nemá žiadnu trhovú hodnotu.



06

**Bez žalobcu niet sudcu?**

Súdne spory vyriešia veľa, aj keď sú často zdĺhavé. Sú však zdvihnutým prstom pre tých, ktorí sa spoliehajú na mlčanlivosť potenciálneho žalobcu. Ale všetko má svoje hranice.



08

**Recept na spravodlivosť**

Mnohí sa pýtajú - ako na to? Odpoveď je však iba jedna - podľa právnych predpisov. Ich vysvetľovanie po svojom narobí veľa chýb v Stanovách družstva. Okráda členov družstiev.



10

**Podnikateľský čin v Blatnom**

Nádrž, ktorú využívajú športoví lyžiarci dáva život aj poliam. Zmizli však projekty, podľa ktorých sa stavali pred 40 rokmi melioračné a závlahové siete. Ich obnova stojí za povšimnutie.

LAWFARM REVUE



Generačná výmena



Pomoc štátu



Gazdovské gény



Svedomie regiónov



Jar volá



Ambrózia vs. politika

**Kontakty na redakciu:**

Vydavateľ: KRATKY GLOBAL : LawFarm, s.r.o., Profifašistických bojovníkov 11, 040 01 Košice  
T: 055 / 694 17 45, F: 055 / 623 03 64, E: redakcia@lawfarm.info  
W: www.lawfarm.info, šéfredaktor: Soňa Ludvighová, E: ludvighova@lawfarm.info

© Copyright KRATKY GLOBAL : LawFarm, s.r.o.

Autorské práva sú vyhradené a vykonáva ich vydavateľ. Preberanie, šírenie, rozmnožovanie či iné použitie textov a ostatného obsahu časopisu FARMAGAZÍN akýmkoľvek spôsobom, je možné len s predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa. FARMAGAZÍN je samostatne nepredajný a určený pre uzatvorený okruh osôb. Vydavateľ ako oprávnený zástupca autorov článkov zverejnených v tomto vydaní si vyhradzuje právo udeľovať súhlas na verejnú rozširovanie rozmnoženiny týchto článkov podľa § 33 ods. 1 písm. a) a d) autorského zákona.

Foto titulka: istockphoto.com

# Nočná mora

**Zväčša dôchodcovia, ale nielen oni, už nechcú byť členmi družstiev. Ak sa rozhodli zrušiť svoj členský vzťah, družstvo sa musí s nimi vyrovnáť. K zániku členstva sa vždy viaže vyrovnací podiel. Súvislosti ozrejmil Daniel J. Kratky.**

**Povedzme si najprv, čo všetko treba brať do úvahy skôr, kým sa začneme zaoberať vyrovnaním sa s vystupujúcim členom družstva?**

Hodnotu majetku družstva, ktorý spoločne vytvorili všetci členovia družstva. Pri družstve sa predpokladá, že členovia svojou osobnou účasťou participujú na rozvoji družstva. Rozvíjajú a zhmotňujú to, čo do družstva vložili. Podotýkam a podčiarkujem termín „svojou osobnou účasťou“. To je totiž znak, ktorý je imanentný (príslušný) iba družstvám a nie akciovým spoločnostiam. Ak si totiž kúpite akcie akejkoľvek akciovej spoločnosti kdekoľvek na svete, nikto od vás ako od drobného akcionára neočakáva, že sa rozhodnete riadiť túto firmu. Neráta sa s tým, že osobnou účasťou ako akcionára budete prispievať k zveľaďovaniu majetku akciovy. Ak ale niekto vstúpi do družstva - podotýkam do klasického družstva - a stane sa jeho členom, tak sa od neho čakáva, ako aj od všetkých jeho členov, že svojou aktívnou účasťou prispievajú k rozvoju daného družstva.

**Mnohí manažéri družstiev sa domnievajú, že s vyrovnaním súvisia len členské vklady...**

Pre jednoduchšie pochopenie si predstavme situáciu, že spolu založíme družstvo. Vy vložíte poľnohospodársku pôdu v hodnote 100 tisíc eur a ja traktor v hodnote 100 tisíc eur. Keďže chceme družstvo spolu zveľaďovať, tak doňho vnesieme aj našu prácu. Ak s tým pluhom neopatrne zaorím hlbšie do zeme a nájdeme hruď zлата, zrazu stúpne hodnota nášho družstva na 10 miliónov eur. Ak vystúpim z družstva, koľko by som mal dostať ako vyrovnanie?

??? ...

Zjednodušene povedané - polovicu hodnoty družstva. Polovicu z 10 miliónov eur.

**Ale ak s tým traktorom havarujete a rozbijete ho, družstvo utrpí stratu... potom vystúpite z družstva... tak asi už nemáte žiaden nárok na vyrovnanie...**

Ale mám. Traktor sa rozbil a má povedzme nulovú hodnotu. V majetku zostalo pole. Mal by som dostať polovicu majetku družstva.

Predstavte si však inú situáciu. Prídete vplyvom nejakého súdneho sporu o pozemky, ktoré ste vložili do družstva. Ja som rozbil traktor. Hodnota družstva je zrazu NULA. Keď vystúpim z družstva, stále sa na jeho hodnote podieľam 50 percentami. Teda aj na tej NULE. Odchádzam s vyrovnacím podielom NULA.



**Záväzok vyplatiť vyrovnací podiel vzniká nezávisle na vôli predstavenstva. Ak sa rozhodne zrušiť svoje členstvo viac ľudí, nastáva problém.**

Družstvá často nechápu, že člen družstva sa podieľa aj na zisku aj na strate. Ak by sme však utrpeli stratu a hodnota družstva by bola mínus 100 tisíc eur, nikto odo mňa nechce, aby som čosi doplácal.

Ak niekto povie, že vyrovnací podiel sa rovná členskému vkladu, to je ako keby hovoril: „Garantujeme, že či má družstvo zisk alebo stratu, ty máš svoje isté.“ To je však hlúposť. Pretože vyrovnací podiel nemôže znamenať „vždy to isté“.

Podľa zákona je ekonomickým základom **čisté obchodné imanie** - obchodný majetok očistený od záväzkov družstva vzniknúcich podnikaním. Každý rok je to iná veličina. Preto nemôže byť vyrovnací podiel každý rok rovnaký.

**Často sa však družstvá vyrovnávajú s bývalým členom naturáliami - zemiaky, kukurica, ošípaná...**

A nielen to. Pre výpočet vyrovnacieho podielu si stanoví len napríklad základné imanie alebo zapisované základné imanie, či iba členský podiel. Teda menšie hodnoty. To je však protizákonný postup. Lebo člen sa podieľa na celom majetku družstva. On sa nepodieľa len na základnom imaní. Základné imanie družstva môže byť vo výške 100 tisíc eur, ale čisté obchodné imanie vo výške 3 milióny eur. Iným problémom je ale fakt, že účtovné hodnoty obchodného imania sú dedičstvom transformácie. Často ide o nadhodnotenú sumu, čo konštatoval aj

Európsky súd pre ľudské práva. A s tým sa ťažko dá niečo urobiť.

**Vyrovnací podiel je vlastne záväzkom družstva. A záväzky chce mať družstvo pod kontrolou...**

Za štandardných okolností ich má pod kontrolou. Investuje iba toľko, koľko môže. Vznik záväzku v podobe výplaty vyrovnacieho podielu však predstavenstvo nikdy nemôže mať pod kontrolou. Vzniká nezávisle na vôli predstavenstva. Ak sa rozhodne zrušiť svoje členstvo viac

ľudí - povedzme organizovane chcú odísť desiatí, nastáva problém. Viackrát som sa s tým stretol v praxi. Vtedy je družstvo okamžite konfrontované s povinnosťou zaplatiť často takú čiastku, ktorá ho položí na kolena.

**Družstvá sa často vyrovnávajú naturáliami opierajúc sa o formuláciu v Stanovách: „... vyrovnací podiel sa vypláca v peniazoch, alebo v naturálnom plnení podľa rozhodnutia predstavenstva alebo členskej schôdze.“**

Táto formulácia je len akousi barličkou predstavenstva. Pretože záväzky, vrátane vyrovnacieho podielu sa uspokojujú predovšetkým v peniazoch. Formou naturálií sa môžu uspokojiť iba vtedy, ak sa na tom dohodne konkrétna osoba zrušujúca svoje členstvo a predstavenstvo. Dohoda predpokladá súhlasný prejav vôle obidvoch strán. Nie je možné aby rozhodnutie, čím sa vyrovnáť, malo v rukách len družstvo.

**Je spomínaná formulácia v Stanovách protizákonná?**

Nie je protizákonná vtedy, ak s tým súhlasí aj vystupujúci člen. Predstavenstvá to však vnímajú inak. Domnievajú sa, že ak vyplatia bývalého člena naturáliami, majú oporu v Stanovách. Nevedomý člen tú kukuricu, zemiaky, či niečo iné zoberie, lebo sa domnieva, že inak nič nedostane. Aj keď táto formulácia môže byť v Stanovách, zákon či dokonca Ústava SR garantuje, že s tým musí súhlasiť vystu-



## Daniel J. Kratky:

“  
**Vyrovnačí podiel je akýmsi poďakovaním sa členovi za to, že družstvu odovzdal svoju prácu, svoje odpracované roky a svojou účasťou prispel k zveľadovaniu majetku – teda k rozšíreniu aktív družstva.**

pujúca osoba. Teda aj keď je v Stanovách spomínaná formulácia, zákonnou sa stáva iba vtedy ak reálne platí: „...na základe rozhodnutia predstavenstva a súhlasu vystupujúceho člena...“

Taký je ústavný princíp rovnosti subjektu pred zákonom. Nemusí to byť v Stanovách, stačí, že je to v Ústave.

Manažéri sa však často domnievajú, že ak Obchodný zákonník dáva možnosť veci upraviť v Stanovách inak, tak sa dá do Stanov napísať čokoľvek a je to v poriadku. Neuvedomujú si, že Stanovy musia byť v súlade nielen s Obchodným zákonníkom, ale aj Občianskym zákonníkom, transformačným zákonom, Ústavou... Jednoducho – musia byť v súlade s celým právnym rámcom.

### **Pri vyplácaní vyrovnačích podielov sa často uplatňujú desať aj viac ročné lehoty...**

Obchodný zákonník hovorí o trojmesačnej lehote po schválení ročnej závierky za účtovné obdobie ktoré predchádza tomu, v ktorom zanikla účasť člena v družstve. Úprava o eurodružstve ráta s 24-mesačnými lehotami.

Ak je v Stanovách zakotvené, že vyrovnačí podiel sa vypláti v lehote 10 rokov - je to v rozpore so zákonom, čo potvrdili viaceré súdne rozhodnutia. Napríklad v prípade so 7-ročnou lehotou sa v rozsudkoch konštatuje, že ide o rozpor s dobrými mravmi. Splatnosť sa teda môže považovať za súlad s dobrými mravmi iba vtedy, ak nie je významne dlhšia ako 24 mesiacov. Chápem, že takáto situácia je

## Právne normy vravia:

- vyrovnačí podiel sa vždy viaže k zániku členstva v družstve
- nárok naň má aj dedič zomrelého člena
- bývalý člen nemusí žiadať družstvo o vyplatenie vyrovnačieho podielu, družstvu táto povinnosť vyplýva so zákona
- zo zákona pre výpočet vyrovnačích podielov je čisté obchodné imanie družstva
- čisté obchodné imanie sa rovná sume, ktorá sa dosiahne odrátaním záväzkov vzniknutých podnikaním družstva od obchodného imania
- vyrovnačí podiel je premenlivá veličina a v čase zrušenia členstva sa stáva záväzkom družstva
- vypláca sa prednostne v peniazoch
- bez ohľadu na úpravu Stanov sa môže vyplácať v naturáliách v zásade iba vtedy, ak osoba, ktorej zaniklo členstvo s tým súhlasí
- lehota na vyplatenie vyrovnačieho podielu sa rovná trom mesiacom od schválenia ročnej účtovnej závierky za obdobie predchádzajúce zániku členstva
- za dobromravne možno považovať napríklad splatnosť do 24 mesiacov

pre manažérov družstiev nočnou morou, lebo družstvo je konfrontované s vysokou základňou na výpočet čistého obchodného imania a vzniku vyrovnačieho podielu sa nevie vyhnúť.

### **Ak ale uzavrie družstvo písomnú zmluvu o výplate vyrovnačieho podielu na „x“ rokov...**

... uzatvorenie takejto zmluvy je nadbytočné, lebo v nej niet čo riešiť. Takáto zmluva je irelevantná.

### **Ale družstvo sa chce poistiť súhlasom vystúpivšieho člena, že súhlasí s lehotou splatnosti...**

... na to, aby bol vyplatený vyrovnačí podiel, netreba uzatvárať žiadnu dohodu, netreba družstvo ani o nič žiadať. Viackrát som sa stretol s tým, že družstvo vyrovnačí podiel nikomu nevyplatilo, lebo o to nikto nepožiadalo. To je nesprávne vnímanie vecí. Zákonná úprava hovorí o povinnom vyplatení vyrovnačieho podielu. V akej lehote aj - v akom plnení. Ak ho ale družstvo nevyplatí, môže niekto kúpiť pohľadávku bývalého člena. Tá môže byť reálne, podľa tých pravidiel, o ktorých sme hovorili, aj desiatky tisíc eur. Osoba, ktorá kúpila pohľadávku urobí právne kroky a družstvo má problém. Manažéri by sa mali vyhnúť takýmto problémom. Cudzíe chyby máme vždy pred očami a vlastné žiaľ za chrbtom.

Zhovárala sa  
**Soňa Ludvighová**



# Bez žalobcu nieť sudcu?

**V súčasnom období dochádza k viacerým súdnym sporom kvôli vyrovnacím podielom. Často preto, lebo si žalovaní vysvetľujú právne normy po svojom. Zo súdnych konaní však majú hlavu v smútku. Pozrime sa teda na realitu týchto dní. Cez skutočné príbehy aj odpovede predsedov družstiev na anketové otázky.**

## Príbeh prvý

1

Milan K. bol už síce starobným dôchodcom, ale členom družstva zostal. Hodili sa mu totiž peniažky, ktoré každoročne dostával v podobe podielov na zisku a v sezóne si občas privyrobil v družstve ako brigádnik. Jedného pekného dňa sa však rozhodol, že členom družstva už nechce byť. Zrušil členstvo a požiadal družstvo o vyrovanie. Družstvo mu oznámilo, že nemá hotové peniaze a navrhlo mu, že mu vyplatí iba časť v peniazoch a zvyšok mu bude 10 rokov každoročne dávať v podobe zemiakov a jednej ošípanej. To sa mu nepozdávalo. Nechápal, prečo sa s ním nechcú finančne vyrovať. Najmä preto, lebo družstvo bolo v zisku. S peniazmi rátal, lebo dom potreboval novú strechu... aj elektriku chcel obnoviť, aby mali so ženou na staré kolená pokoj. Keďže žena ešte robila v družstve účtovníčku, nahovorila ho, aby podpísal zmluvu o vyrovaní. Váhal... podpísať však nestihol... srdcový infarkt. Po dedičskom konaní sa deti obrátili na súd. Ten rozhodol, že dedičom musí družstvo vyplatiť do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia celkom 12 a pol tisíc eur. Družstvo sa odvolalo... neuspelo však.

Niekoľko mesiacov po tejto udalosti odišla do dôchodku aj jeho žena. Tiež zrušila členstvo. Jej vyrovnací podiel bol vo výške 3 a pol tisíc eur.

Možno si povieť, že je to kruté. Ale judikatúra nie je sociálna ustanovenie. „*Súd zrejme vyrátať výšku vyrovnacieho podielu podľa právnych predpisov. Vychádzal zo stavu čistého obchodného imania, ktoré môže byť vyššie, ako základné imanie družstva,*“ pripomína JUDr. Bronislava Kubišová. Súd nezaujíma, že družstvo práve nemá hotové peniaze. Ani to, či si peniaze na vyrovanie požičia, alebo nie. Pozrime sa však na to z iného uhla pohľadu. „*Ak by totiž zrušili členstvo v družstve všetci členovia, tak účtovná hodnota družstva po vyplatení vyrovnacích podielov musí byť NULA,*“ doplní Daniel J. Kratky.

## Príbeh druhý

2

Ivanov otec zomrel v roku 2001. Ako sa sluší a patrí, oznámil to aj poľnohospodárskemu družstvu, ktorého bol otec členom. Hoci posledné roky už ako dôchodca. Z dedičského konania vyplynulo, že je po otcovi vlastníkom 5 hektárov poľnohospodárskej pôdy v užívaní dotyčného poľnohospodárskeho družstva a 10 družstevných podielnických listov. Keďže nevedel, ako s dedičstvom naložiť, kamarát mu poradil, aby sa obrátil na družstvo s otázkou, či by nechcelo kúpiť od neho pôdu, prípadne aj družstevné podielnické listy. Informácie, ktoré zosummarizoval po dvojročnej korešpondencii s družstvom obsahovali niekoľko faktov: družstvo nemá peniaze na nákup pôdy; podielnické listy kupuje družstvo za 15 percent ich nominálnej hodnoty; otec ako člen družstva mal členský vklad vo výške tisíc eur. Požiadal teda družstvo, aby mu vyplatili otcov členský vklad. Z ďalšej korešpondencie s družstvom vyplynulo, že si musí vybrať či chce obilie, zemiaky prípadne ošípanú v hodnote členského vkladu. Obilie nepotreboval, zemiaky by sa zišli a možno aj ošípaná... Hodnota ponúkaných naturálií sa mu však zdala nižšia, ako finančná hodnota členského vkladu. Po troch rokoch stratil trpezlivosť a poradil sa s právnikom. Ten tvrdil, že sa musí obrátiť na súd. Ivan váhal, či sa má o tisíc eur súdiť s družstvom. Napokon sa rozhodol, že sa nebude s nimi ťahať za prsty a prijal otcovu časť dedičstva v zemiakoch a bravčovom mäse.

Tento príbeh, ktorý som zjednodušila, mi prednedávnom porozprávala moja priateľka, ktorá sa ho dozvedela od Ivana na pomaturitnom stretnutí. „*Takýchto a podobných príbehov je plné Slovensko,*“ konštatuje právnička Bronislava Kubišová. Sú v súlade s právnym poriadkom či aspoň s dobrými mravmi? Bronislava Kubišová

tvrdí, že nie a jedným dychom dodáva, že družstvo porušilo zákon. Prečo? „*Lebo družstvo malo komunikovať s Ivanom nie o členskom vklade, ale o vyrovnacom podiele. Smrťou totiž zaniká členstvo v družstve a družstvo je povinné vyplatiť dedičovi vyrovnací podiel, v ktorého hodnote je vlastne zohľadnená aj výška členského vkladu. Nárok na vyplatenie vyrovnacieho podielu sa premlčí štandardne v štvorročnej zákonnej lehote lehote,*“ vysvetľuje Bronislava Kubišová. V tejto súvislosti ešte pripomína, že právo na výplatu vyrovnacieho podielu je splatné v lehote troch mesiacov

## Takýchto a podobných príbehov je plné Slovensko.

od schválenia účtovnej závierky za obdobie predchádzajúce účtovnému obdobiu, v ktorom členstvo zaniklo. Poľnohospodárske družstvá ho však najmä dedičom po zomrelom členovi vyplácajú aj po piatich či viac rokoch. Upozorňuje však aj na iný moment z príbehu. Ide o oznámenie družstva Ivanovi, že sa musí rozhodnúť, aké naturálie prijme. „*To je v rozpore s platným právnym poriadkom,*“ konštatuje opäť Bronislava Kubišová a dodáva: „*Po prvé - nemalo ísť o členský vklad, ale vyrovnací podiel. A po druhé - odlišný spôsob výplaty ako peňažný síce môže byť v Stanovách družstva, realita je prípustná však iba pri dodržaní istých zásad. Napríklad ak sa družstvo a dotknutá osoba dohodnú na vyrovaní v nepeňažnej forme. Pokiaľ by družstvo malo povinnosť uhrádzať vyrovnací podiel v peniazoch a jednostranne by nanucovalo úhradu nepeňažnou formou, v takom prípade je možné uplatniť svoje práva na súde, čoho dôsledkom pravdepodobne bude, že nastúpi vyplatenie podľa zákonnej úpravy. Teda v peniazoch,*“ vysvetľuje Bronislava Kubišová.

Autor:  
Soňa Ludvighová



## REALITA VŠEDNÝCH DNÍ

Oslovili sme viacerých predsedov družstiev. Z odpovedí tých, ktorí sa do tejto, podotýkame anonymnej ankety zapojili vyplýva, že nikto z nich nemá skúsenosti so súdmi kvôli vyrovnacím podielom.

**Zákon určuje spôsob výpočtu vyrovnacieho podielu, ponecháva však rozdielnú úpravu na Stanovy družstva. Ako ste vo vašom družstve upravili výpočet vyrovnacieho podielu a v akej lehote splatnosti ho vyplácaťe?**

**A:** Podľa Stanov je to vecou družstva a schválenia členskou schôdzou. V zmysle Stanov najprv s členom, ktorý vystúpil, rokujeme. Ak chce vyplatiť vyrovnací podiel v peniazoch, hoci vložil inak, tak sa dohodneme. Hneď vyplátíme 50 %. Kto však chce všetko v peniazoch uzavrieme s ním dohodu na 20 rokov. Keď dohodu podpíše, nie je už členom družstva a my vlastne máme k nemu záväzok. Funguje to a preto nemáme problém.

**B:** Výpočet sme neupravovali, vyplácame podľa zákona. Je to veľmi náročné, lebo máme schválený vysoký základný členský vklad. Vyrovnací podiel vypočítame vždy v lehote do 3 mesiacov od schválenia ročnej účtovnej závierky. Vyplácame ich však podľa našich finančných možností. Väčšinou po dohode s bývalým členom respektíve s dedičom.

**C:** Výpočet vyrovnacieho podielu sme v družstve upravili podľa spôsobu určenom v platnom zákone. Nárok na vyrovnací podiel je splatný v lehote 48 mesiacov od schválenia riadnej účtovnej závierky za účtovné obdobie, v ktorom členstvo zaniklo.

**D:** Splatnosť vyrovnacieho podielu sa riadi našimi Stanovami, kde máme uvedené – do piatich rokov.

**E:** V Stanovách máme určené, že ak členovi zanikne členstvo, tak sa mu vypláti jeho členský vklad a predstavenstvo rozhodne, či to bude v peniazoch alebo v naturáliách – podľa aktuálnej situácie. A podľa aktuálnej situácie sa aj zvažuje, či sa mu vypláti v lehote 5 alebo viac rokov.

## Rôzne prístupy?

Prax družstiev je pri vyrovnacích podieloch rôzna. Tendencia smeruje skôr k nepeňažnému vyrovnaniu ako tomu peňažnému. Treba však brať do úvahy, že vyrovnací podiel sa prednostne uhrádza v peniazoch, ak zákon alebo Stanovy neurčujú iný spôsob vyrovnania.



**JUDr. Bronislava Kubišová**

konateľka  
LawFarm s.r.o.

Foto: archív FM

Ak povedzme členský vklad spočíval v prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti na družstvo, potom Stanovy môžu upraviť, že člen pri zániku členstva môže žiadať vyrovnanie vrátením tejto nehnuteľnosti. V takom prípade sa berie do úvahy hodnota nehnuteľnosti evidovaná v majetku družstva v čase zániku členstva. Ak by nehnuteľnosť mala väčšiu hodnotu ako je výška vyrovnacieho podielu, člen musí tento rozdiel uhradiť družstvu v peniazoch. Takto možno postupovať aj v prípade iných nepeňažných vkladov do družstva, nielen nehnuteľnostiach.

Dôležité však je, že daná otázka musí byť dôkladne upravená v Stanovách, aby bolo zrejmé, ako má družstvo v takomto prípade postupovať.

Čo sa týka poľnohospodárskej pôdy vlozenej do družstva, na jej vrátenie má člen nárok aj vtedy, ak o tom Stanovy mlčia.

Určite sa pri lehote na úhradu vyrovnacieho podielu členovi treba vyhnúť príliš dlhým lehotám, napríklad ako je uvedené v ankete - 5 rokov a viac. Takéto lehoty sú v zmysle právoplatných rozhodnutí súdov v rozpore s dobrými mravmi.

**Precízna úprava  
vyrovnacieho  
podielu  
v stanovách  
je prevenciou  
sporov**



Foto: archív FM

# Recept na spravodlivosť

**Viac ako často sa dnes stretávame v reálnej družstevnej praxi so spôsobmi, ktoré nie sú v súlade so zákonom, či sú dokonca v rozpore s ním. Takéto konanie družstiev – často nezákonné - sa vzťahuje aj na inštitút vyrovnacieho podielu. Týka sa splatnosti výplaty, formy výplaty či spôsobu výpočtu vyrovnacieho podielu.**

Ustanovenia zákona o vyrovnacom podiele síce umožňujú, aby stanovy družstva upravili formu výplaty, spôsob výpočtu a jeho splatnosť inak, ale ani úprava v stanovách „inak“ nie je bezbrehá. Ak družstvo upravilo otázky vyrovnacieho podielu nezákonne, úprava je len Damoklovým mečom, ktorý sa môže každú chvíľu uvoľniť.

## ZÁKON VERSUS „INAK“

Zákon priznáva členovi právo na výplatu vyrovnacieho podielu, ktoré mu nemožno žiadnym spôsobom odňať. Obchodný zákonník jasne definuje spôsob jeho výpočtu ako pomer splateného členského vkladu doterajšieho člena násobeného počtom ukončených rokov jeho členstva k súhrnu splatených členských vkladov všetkých členov násobených ukončenými rokmi ich členstva. Vyrovnací podiel tak podľa zákona predstavuje pomernú časť čistého obchodného imania družstva. Zo zákonnej úpravy vyplýva, že člen sa svojim

***Vklad člena do družstva je odrazom jeho dôvery v efektívnu prácu družstva a očakáva, že sa s časom a prácou hodnota jeho vkladu zvýši.***

vkladom podieľal na podnikaní družstva a družstvo vytvorilo za pomoci tohto vkladu majetok družstva (jeho členov). Vyrovnací podiel tak predstavuje podiel člena na vytvorenom majetku družstva respektíve na čistom obchodnom imaní. Je bez pochyb, že stanovy môžu určiť spôsob výpočtu inak. Zákon, však predpokladá, že stanovy budú zohľadňovať „podiel“ člena na majetku družstva. V prípade, že stanovy uvedený „podiel“ alebo účasť člena na hospodárení družstva potláčajú, sú v tejto časti neplatné.

## Neprehliadnite



**JUDr. Ing. Lukáš Hraňo**  
konateľ LawFarm s.r.o.

Foto: archív FM

Vo veci výpočtu vyrovnacieho podielu treba upozorniť aj na inštitút majetkových podielov či ďalšej majetkovej účasti alebo družstevných podielnických listov. Majetkové podiely nie sú vkladom člena do družstva a teda ani súčasťou základného imania družstva, hoci k tejto myšlienke môže názov „podiel“ zvädzať. Preto nárok na akýkoľvek vyrovnací podiel spojený s majetkovým podielom zo zákona nevyplýva. V prípade, že družstvo aj dnes vedie majetkový podiel člena, nie je povinné z takto vedeného majetkového podielu vyrovnací podiel vyplatiť. Vyrovnáť sa s vlastníkom majetkového podielu sa však družstvo musí. To je však na inú právnu diskusiu, ktorej ja budeme venovať inokedy. Z účtovníctva družstva by sa totiž majetkové podiely mali vytrátiť. Nie je to zložitá operácia, ale mala by sa uskutočniť.

## CHYBA V STANOVÁCH

V čom spočíva chyba úpravy vyrovnacieho podielu v stanovách „inak“?

Obchodný zákonník vychádza z princípu, že vklad člena do družstva odráža jeho dôveru v efektívnu prácu družstva tak, že sa s časom a prácou hodnota jeho vkladu zvýši. Člen tak počas hospodárenia družstva znáša riziko, že sa družstvu nebude dariť a o svoj vklad možno aj príde. Za túto dôveru a nesené riziko musí pripadnúť členovi v prípade zániku členstva primeraná odmena, ktorú nemožno zakázať ani vo veľkej miere obmedzovať. Výpočet vyrovnacieho podielu, aj keď je upravený

***Výpočet vyrovnacieho podielu, aj keď je v Stanovách upravený „inak“, musí zohľadňovať to, že s vkladom člena družstvo hospodárillo a vytváralo hodnoty.***

„inak“, musí zohľadňovať, že s vkladom člena družstvo hospodárillo a vytváralo hodnoty. Stanovy družstiev mnohokrát nerešpektujú zásadu podieľania sa člena na hospodárení družstva a priznávajú členovi len vyrovnací podiel vo výške jeho členského vkladu alebo jeho percentuálnu časť. To však objektívne nezohľadňuje, ako družstvo s vneseným majetkom – vkladom počas trvania členstva hospodárillo. Takáto chyba nezákonne kráti vyrovnací podiel odchádzajúceho člena. Dotknutý člen má však v prípade nezákonnej úpravy v stanovách nárok na vyplatenie vyrovnacieho podielu podľa zákona aj po tom, čo mu bol nesprávne vypočítaný vyrovnací podiel vyplatený. Treba podotknúť, že člen, ktorého členstvo zaniklo má právo domáhať sa na súde vyplatenia zákonnej výšky vyrovnacieho podielu v lehote štyroch rokov odo dňa, keď sa stal vyrovnací podiel splatným.





Správny výpočet  
vyrovnacieho podielu sa oplatí

## VÝPOČET VYROVNACIEHO PODIELU

Výpočet vyrovnacieho podielu bude najvhodnejšie uviesť na príklade. Vy-  
chádzajme teda zo vzorovej situácie:

*Družstvo založili dvadsiati členovia, pričom každý z nich uhradil základný členský vklad v hodnote 500 eur. Desiat z nich splatilo aj ďalší členský vklad v hodnote 1.000 eur.*

**V prípade, že je základné imanie** družstva súčtom vložených členských vkladov vypočítame to takto:

$$ZI = 20 \times ZČV + 10 \times DČV$$

$$20 \times 500 + 10 \times 1\,000 = 20\,000$$

Základné imanie bude teda vo výške 20 000 eur.

Už sme uviedli, že vyrovnací podiel musí zohľadňovať podiel člena v akom sa zúčastňoval na podnikaní družstva.

**Podiel člena** je preto pomerom jeho vkladu k vkladom všetkých členov, ktoré zákon označuje ako základné imanie družstva. Ak teda člen vložil len základný členský vklad v hodnote 500 eur jeho podiel na základnom imaní je 2,5%.

$$PČ = \frac{ZČV + DČV}{ZI} = \frac{500 + 0}{20\,000} = 2,5\%$$

Ak by člen vložil aj **ďalší členský vklad** oba jeho vklady sú súčasťou základného imania, a preto sa spočítajú. Jeho podiel tak bude vo výške 7,5%.

$$PČ = \frac{ZČV + DČV}{ZI} = \frac{500 + 1\,000}{20\,000} = 7,5\%$$

## POMER NA ČISTOM OBCHODNOM IMANÍ

Už sme si povedali, že vyrovnací podiel predstavuje podiel člena na čistom obchodnom imaní. Čisté obchodné imanie je podľa úvodných ustanovení Obchodného zákonníka definované ako „**obchodný majetok po odpočítaní záväzkov vzniknutých podnikateľovi v súvislosti s podnikaním**“. To znamená, že od aktív družstva sa odpočítajú jeho záväzky. Treba však uviesť, že v prípade družstiev sa musí od takto vyrátaného čistého obchodného imania odpočítať aj nedeliteľný fond, čo už vyplýva z jeho názvu - „nedeliteľný“. Nemožno ho teda rozdeliť počas existencie družstva medzi členov.

Poznáme už teda percentuálny podiel člena na základnom imaní a výšku čistého obchodného imania. Ako sme uviedli, vyrovnací podiel je pomer člena na čistom obchodnom imaní, zjednodušene povedané - podiel člena na základnom imaní družstva predstavuje aj pomer na čistom obchodnom imaní družstva. Ak by sme to chceli matematicky znázorniť, bol by výpočet nasledovný:

$$\text{Vyrovnací podiel} = \frac{\text{Súčet vkladov člena}}{\text{Základné imanie}} \times \left( \begin{array}{l} \text{Čisté} \\ \text{obchodné} \end{array} \begin{array}{l} \text{Hodnota} \\ \text{nedeliteľného} \end{array} \text{ fondu} \right)$$

Vráťme sa však k našej modelovej situácii.

Ak vieme, že čisté obchodné imanie je vo výške 1.600.000 eur a nedeliteľný fond zase vo výške 10.000 eur, tak má člen družstva s vloženým základným členským

vkladom nárok na vyrovnací podiel v hodnote 39.750 eur (2,5% z čistého obchodného imania po odpočítaní nedeliteľného fondu). V prípade, že má aj ďalší členský vklad je jeho vyrovnací podiel vo výške 119.250 eur (7,5% z čistého obchodného imania po odpočítaní nedeliteľného fondu). Mohli by sme to znázorniť takto:

### Vyrovnací podiel člena so základným členským vkladom:

Základné imanie	→	ČOI (bez nedeliteľného fondu)
2,5%		2,5%
20 000 eur		1 590 000 eur

500 eur ZČV	→	39 750 eur vyrovnacieho podielu
-------------	---	---------------------------------

### Vyrovnací podiel člena so základným a ďalším členským vkladom:

Základné imanie	→	ČOI (bez nedeliteľného fondu)
7,5%		7,5%
20 000 eur		1 590 000 eur

500 eur ZČV + 1000 eur DČV	→	119 250 eur vyrovnacieho podielu
----------------------------	---	----------------------------------

Autor:  
**Lukáš Hraňo**



# Podnikateľský čin v Blatnom



**Súťaž manažmentov v pôdohospodárstve pod názvom TOP AGRO otvára bránu už 18. ročníka. Klub poľnohospodárskych novinárov ako hlavný organizátor súťaže očakáva, že agromanažéri znovu využijú šancu porovnať sa a prejavia chuť zápoliť s kolegami. Pred rokom, v predchádzajúcom ročníku, hodnotil Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva takmer 1 200 poľnohospodárskych firiem a z nich vytvoril rebríček 100 najlepších podnikateľských subjektov.**

Organizátori tejto prestížnej celoslovenskej súťaže však každoročne oceňujú nielen firmy, ktorých ekonomické ukazovatele hovoria o úspechu podnikania na pôde, ale aj tie, v ktorých otcova roľa nezapadla prachom a farmárski potomkovia ju zušľachťujú a kultivujú. Všímajú si aj mladých farmárov, ktorí nabrali odvahu a rozvíjajú agrárny fortieľ. Pozornosť však venujú aj tým, ktorým nechýba odvaha a ich konanie možno bezo sporu nazvať podnikateľským činom. Ocenenie za „Podnikateľský čin“ prevzal v uplynulom ročníku súťaže TOP AGRO predseda Poľnohospodárskeho družstva Blatné Jozef Kubica.

## ODBORNOSŤ A FORTIEĽ

Dobrá gazda vie, že najmä v suchých oblastiach sa nedá spoliehať na prírodu. V takejto oblasti medzi Bratislavou a Sencom hospodária blatňanskí družstevníci na výmere 1350 hektárov. Keď hľadali

Výraznou plodinou je v podmienkach družstva repka. „Snažíme sa zastabilizovať jej úrody na úrovni štyroch ton z hektára. Trúfame si dostať sa na túto hranicu,“ tvrdí predseda družstva Jozef Kubica. Práve vďaka závlahám. Dnes dokážu dodať plodinám potrebnú vodu na 700 hektárovej výmere, čo je viac ako polovica

## Závlahová voda zhodnocuje prostriedky vložené do pôdy.

plôch, ktoré obhospodarujú. Chcú sa však dopracovať k zavlažovaniu tisícok hektárov. „Presvedčili sme sa, že závlahová voda pomohla repke vyšplhať sa v priemere na 3,7 tony z hektára,“ konštatuje Jozef Kubica a dodáva, že v prípade cukrovej repy im nejde o kvantitu. „Hľadáme všetky možnosti zvyšovania cukru. Preto citlivo manipulujeme aj so závlahami,“ vysvetľuje Jozef Kubica.

Keďže sa špecializujú na pestovanie osivovej kukurice, kúpili aj sejačku na presný výsev a plečku s aplikátorom hnojenia. Kým ešte pred pár rokmi kastrovali kukuricu iba brigádnicami, dnes má slovo kastrovací stroj. „Už dva roky ho využívame na sto percent a niekedy nestíha. Preto si podobný

požičiavame, lebo kritický stav opelovania kukurice sa musí zvládnuť v krátkom období. Na oplátku zase požičiavame náš, aby zbytočne nestál,“ vysvetľuje predseda družstva. Pravda, pri zle založenom poraste klesá využitie stroja a zvyšujú sa nároky na ručnú prácu. Závlahami však dokážu dobehnúť počasie, čo im umožňuje dosiahnuť vyrovnané porasty aj znížiť brigádnikov na polovicu.

## ZLODEJI V OFSAJDE

Vodu na polia berú z vodnej nádrže Blatné, ktorú zásobuje potok. Je známe, že na Slovensku je veľkým problémom rozkrádanie závlahových detailov, koncoviek či čerpadiel. Ako si teda svoje investície chránia? „Pomáha nám poľovné združenie a záhradkári z obce,“ pousmeje sa predseda. Ak by si niekto myslel že ich angažovali za akýchysi strážcov polí, je na omyle. Záhradkári, zväčša dôchodcovia, totiž len pravidelne kontrolujú ovocné stromčeky, ktoré vysádzajú v spolupráci s poľovníkmi popri poľných cestách. Skultúrňujú tak chotár. Výpestky družstvo kupuje, alebo ich produkuje na družstevnom dvore a postupne ich vysádza. A tak sa rodí v jednej časti chotára jablňová aleja, v inej hrušková a v ďalšej zase slivková. Stromčekmi vytvárajú aj

Foto: autor



O balíky slamy je na podstielku aj na výrobu peliet veľký záujem

odpoveď na otázku, ako zabezpečiť kvalitu a vysoké výnosy, našli ju vo vysokej odbornosti agronomickej činnosti. Jej súčasťou, a nie zanedbateľnou, je dodávka vody plodinám vtedy, keď to najviac potrebujú pre svoj vývoj.



V Blatňanskom chotári sa rodia ovocné aleje

Foto: autor



Vodná cesta za podnikateľským snom

Foto: autor

hranice zo susednými katastrami. Keďže ide zatiaľ o mladé stromčeky, pravidelne kontrolujú, či ich nepoškodila zver. Záhradkári sa tak stále pohybujú v teréne a navonok sa javia ako strážcovia poľí. Navyše, družstevníci závlahy intenzívne využívajú, a tak je v chotári neustále pohyb.

### BEZ PEŇAZÍ TO NEJDE

Ešte pred piatimi rokmi v Blatnom verili, že vďaka zdrojom z Programu rozvoja vidieka na roky 2007 – 2013 si vybudujú nové priestory na skladovanie obilnín, granúl, ale aj novú mostovú váhu. Ich projekt však nezískal dostatok bodov kvôli

### Scelovanie parciel bol pre využitie techniky výborný počin v minulosti, ale pre vodný režim v pôde veru nie.

Čistotu poľí pred náletmi burín a krovín udržiavajú nielen vysádzaním stromčekov, ale aj pravidelným vykašávaním pásov medzi cestami a kultúrnym porastom. „Pôdna a veterná erózia je v našej oblasti veľmi intenzívna,“ pokračuje Jozef Kubica. Preto chcú investovať aj do výsadby remízok či vetrolamov. Tie nielen dotvárajú ráz krajiny, ale zabezpečujú vodný režim v pôde.

absenciou živočíšnej výroby. „Mali sme sa teda svojich predstáv vzdať?“ pýta sa Jozef Kubica. Nevzdali sa. Investujú z vlastných zdrojov. Do strojov, závlah či do rekonštrukcie budov. Investície sa im vracajú v podobe efektívnejšej výroby. Napríklad vďaka novému navádzaciemu systému GPS sa zvýšila využiteľnosť mechanizmov o pätinu. Nezanedbateľná je pri tom aj úspora pohonných látok aj hnojív.

### Ako na to?



### Jozef Kubica:

Predseda PD Blatné

Foto: autor

Pred rokmi upravili pôvodne bahnisté a močiarne pôdy meliorácie. Dnes sú vysušené a vyznačujú sa nižšou filtračnou schopnosťou. Ani na dažď sa nemôžeme veľmi spoliehať, lebo v tejto aridnej oblasti sú zrážky hlboko pod slovenským priemerom. Východisko? Spojazdnenie melioračných zariadení a plné využívanie závlahových systémov. Nenašli sa ale mapy sietí, ktoré sa budovali pred štyridsiatimi rokmi... Zvládli sme to však. Bez vody by sme podnikanie na pôde mohli zabaliť.

Vráťme sa však k oceneniu Podnikateľský čin. Družstvo ho získalo najmä za odvahu obnoviť závlahové systémy takmer na celej výmere pôdy, ktorú obhospodarujú. Avšak nielen za odvahu. Najmä za to, že v praxi ukázali, že sa oplatí ísť za svojim podnikateľským snom.

Autor:

Soňa Ludvighová



Foto: autor



Vodná nádrž je nielen zdrojom vody pre plodiny a rajom rybárov, ale aj jedným z centier vodného lyžovania



**Štípek Jána Škorňu**

### Generačná výmena

Na Slovensku sú dve generácie manažérov v poľnohospodárstve. Tou prvou sú tradiční predsedovia v družstvách, ktoré ale väčšinou už nie sú tradičné. Spravidla sú už v dôchodkovom veku a nadsľuhujú na svojich postoch. Zároveň majú problém nájsť za seba adekvátnu náhradu. Často preto, že si v družstvách zabezpečili vlastnícky podiel.

**Mnohí tušia, že takáto výmena stráži nie je dobrá pre Slovensko. Nikto s tým však nič nerobí. Vyzerá to ako nezvratný proces.**

Nechcú oňho prísť. Ak sa po ich boku objaví mladý človek zväčša sa myšlienkovito zaradí do tejto generácie manažérov. Božechráň - nemyslím to hanlivo. Títo manažéri sú celé desaťročia spojení so svojim podnikom a ľuďmi. Preto oveľa ťažšie prepúšťajú nadbytočných. Skôr naopak. Snažia sa im nájsť robotu. Podobne sa ťažko lúčia s nerentabilnou živočíšnou výrobou. Napriek tomu, že produkuje stratu. Skôr dúfajú, že sa to raz zmení. Tou druhou skupinou sú noví, mladí a draví manažéri. Navyše - často sú z úplne iných odvetví. Teda nezaťaženi ohľadmi na ľudí, či myslením pravoverných poľnohospodárov. Ich nástup súvisí najmä s príchodom investorov do poľnohospodárstva. Nemajú problém zrušiť celú živočíšnu výrobu, prepustiť ľudí a robia len a len to, čo zarába. A tak valcujú prvú skupinu manažérov. Skupujú slovenské podniky, prenajímajú si čoraz viac pôdy, ich podniky hospodária na čoraz väčšej výmere.

## Farmárska osobnosť

### Gazdovské gény

Rodina Keľovcov - to je päťica farmárov, ktorá má gazdovanie zakódované v génoch. Otec Ivan a synovia Ivan, Pavel, Patrik a Norbert vyrástli a dodnes žijú vo Veľkých Teriakovciach a ich okolí. Všetci synovia sú už ženatí, zostali však verní regiónu kúsok od Rimavskej Soboty.

Otca Ivana dokonca na čas odstavili, pretože starý otec bol označený za kulaka. Vo farmárskej brandži začal ako agronóm a pokračoval ako predseda družstva. V roku 1991 začal gazdovať na vlastných rodinných pozemkoch. O rok už obrábal 70 hektárov a vzdal sa funkcie predsedu. Synovia mu od začiatku boli v päťach. Pomáhali pri všetkých prácach. Aj keď študovali. V roku 1998 založili firmu Keľo a synovia, s.r.o.. A hoci sa synovia naplno venujú inej činnosti, chod spoločnosti bez nich sa nezaobíde.

Dnes obrábajú 1 648 ha a gazdujú na



Foto: autor

6-tich bývalých hospodárskych dvoroch. Z toho je 450 ha TTP a zvyšok je orná pôda. Prioritne na nej pestujú kukuricu na zrno. Ich živočíšna výroba sa môže pochváliť dvomi šľachtiteľskými chovmi mäsových plemien Ile de France a Berrichon du cher, po 200 oviec a dva šľachtiteľské chovy mliekových oviec Lacaun po 200 kusov. Starajú sa aj o 150 mäsových kráv plemena Charolais v reprodukciu. Ročne vyprodukujú 75 mäsových býkov, ktoré končia takmer výlučne na zahraničných trhoch. Veľmi dôležitými produktmi sú plemenné zvieratá oviec aj dobytky.

Ak máte chuť ochutnať niečo z tamojšej produkcie zastavte sa na ich salaši. Otvorili ho vlni na Mitra. Samozrejme - vo Veľkých Teriakovciach. (jarňa)

## Moja pôda

### Pomoc štátu

O rok sa skončí embargo na nákup poľnohospodárskej pôdy zahraničnými fyzickými osobami. Tento fakt vyvoláva v poľnohospodárskej brandži obavy zo straty základného nástroja - pôdy. Na Slovensku sú dva milióny hektárov poľnohospodárskej pôdy. Priemerná výmera parcely nedosahuje ani pol hektára, pričom má 12 až 15 spoluvlastníkov. Rozdrobené vlastníctvo pôdy majú síce obmedziť pozemkové úpravy, ale ich ukončenie potrvá podľa odhadov ešte dlhý čas.

Až 95 percent si slovenskí poľnohospodári prenajímajú. Záujemcovia zo zahraničia majú však dostatok financií na jej nákup, a tak môžu naši farmári prísť už rok o pozemky, na ktorých hospodária. Napriek moratóriu sa však cudzinci môžu dostať k slovenskej pôde aj teraz. Stačí, ak si na Slovensku založia firmy, ktoré potom pozemky skúpia. Farmári z EÚ zase môžu v krajine kúpiť pôdu, na ktorej hospodáрили aspoň tri roky. Podľa dostupných informácií je v zahraničných rukách už asi pätina poľnohospodárskej pôdy na Slovensku. Vlastnia ju najmä Dáni, Holanďania či Taliani, ktorí ju kúpili cez nastrčené firmy.



Foto: autor

Nedostatok finančných zdrojov a súčasné podmienky komerčných bánk na nákup pôdy sú pre prax brzdou na ceste k získaniu pôdy do slovenských farmárskych rúk. Po prvom júli sa však môže všetko zmeniť. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka pripravilo totiž projekt, ktorý sprístupní nákup pôdy slovenským poľnohospodárom. Prostredníctvom štátneho úveru, na ktorý podľa ministra Ľubomíra Jahnátka vyčlenilo ministerstvo v prvom roku 20 miliónov eur. „*Chcem dať šancu našim poľnohospodárom, aby si za mäkkých podmienok mohli pôdu kúpiť. Poľnohospodár nebude musieť ručiť ničím iným ako kupovaným pozemkom,*“ poznamenal. Splatnosť úveru dosiahne maximálne 15 rokov a počas tohto obdobia bude musieť farmár pôdu obhospodarováť. (slo)

## Svedomie regiónov

Viete čo všetko sa pestovalo a aké tradičné jedlá sa varili v jednotlivých slovenských regiónoch? Možno si už ani nespomeniete, že liptovská kapustnica sa varila z kapusty nakladanej iným spôsobom ako na Záhorí. Spôsobom príznačným Liptovu... samozrejmosťou bolo, že sa dopestovala na Liptove. Alebo spišské bryndzové pirohy... boli zo zemiakov dopestovaných na Spiši a bryndze vyrobenej z ovčieho mlieka pod Tatrami... Jednoducho – ovečky sa pásli na Spiši. Regionálnych jedál z regionálnych poľnohospodárskych produktov bolo a je veľa. Ibaže ich – a to je slušne povedané – začala valcovať globalizácia. Tradície sa postupne začali strácať. Z trhu pomaly mizol fortieľ poľnohospodára s regionálnym nádychom.

Časy sa však pomaly menia. Čoraz častejšie sa objavujúce potravinové škandály znovu posúvajú pozornosť spotrebiteľa na domácu poľnohospodársku produkciu. Ale na ceste od producenta poľnohospodárskych produktov k spotrebiteľovi svoju úlohu zohráva obchod. Ponúka, čo mu vyhovuje. A dôsledok? Mizli stáda kráv aj oviec... Chov ošípaných sa výrazne zdecimoval... Holandská mrkva, poľská kapusta, argentínske hovädzie zaplavili trh... A slovenskí poľnohospodári sa dostávali do ofsajdu.

V tejto situácii sa objavili dva fenomény. Každý vznikol z iných pohnútok. Viacerí slovenskí farmári v záujme zachovania produkcie začali ponúkať to svoje priamo spotrebiteľom. Spraco-

vaním produkcie získavajú pridanú hodnotu, ktorá im umožňuje stabilizovať ekonomiku. Takto nejako to vidí aj predsedníčka Poľnohospodárskeho družstva Gader v Blatnici na Turci Zlatica Holubová: „*Mliekarensku výrobu sme spustili len pred rokom. Mali sme zlikvidovať 400 kráv, lebo nás ruinovala cena mlieka?*“ Kravy zostali... ľudia sa tešia jogurtom bez umelých prísad, ktoré im pripomínajú detstvo... pasúce sa kravy oživujú fatranskú prírodu... keby sa tam nepásli, na lúkach by rástla burina a obsadzoval by ich les... Alebo sklabiňské poľnohospodárske družstvo. Ponúka tradičné klobásky, párky, dusené šunky a salámy... Z vlastnej mäsovýroby a z vlastnej predajne, ktorá je v centre Martina.

Príkladov je viac. Regionálne tradície sa pomaly tlačia na povrch. Cez zachovanie poľnohospodárskej produkcie... aj cez tradičné chute... Aj obchod začína ponúkať kvalitu z regiónov pod takouto značkou.

Navonok to vyzerá, že sa ozvalo svedomie regiónov. Bez ohľadu na spomínané pohnútky. Inak by sme zabudli, ako regióny chutia a voňajú.

**Soňa Ludvighová**



Foto: archív FM

## V záhrade s profesorom

### Jar volá

Popredný odborník Ivan Hričovský ponúka niekoľko krokov, ktoré zaručia úspech:

- Ak zem už rozmrzla a podmienky to dovoľia, vysádzame stromy a kríky. Od stromčekov vysadených na jeseň odhrnieme pôdu, ktorú sme ku kmienku prihrnuli, aby sme ich na zimu chránili. Na jar vytvoríme okolo kmienka **misku** na zadržiavanie vody. Vysadené stromčeky uviažeme voľne ku kolom.
- Zistíme, či majú stromčeky dostatok miazgy. Ak áno, pokračujeme v prevrúblovaní za kôru. Podmienkou je, že máme od zimy pripravené vrúbľe.
- Rany po zime spôsobené zverou zarovnáme a ošetríme voskom, prípadne špeciálnym náterom na to určeným.
- Očkujeme jablone a hrušky na **bdiace očko**.



- Pri ovocných stenách alebo iných tvaroch korún, ktoré to potrebujú, ohýbame konáre do požadovanej polohy.
- V apríli môžeme vysádzať jahody. Samozrejme prvá úroda bude horšia ako tá, ktorú sme sadili koncom leta.
- Až do začiatku kvitnutia prihnojujeme liadkovou formou. Všetky ovocné dreviny potrebujú dusík, draslík aj fosfor.
- Nadmernú násadu kvetných pukov, najmä na starších stromoch jabloní a hrušiek, redukuje rezom.

(jarňa)

## Životné prostredie

### Ambrózia versus politika

Ambrózia palinolistá, ľudovo zvaná palina je síce bylinou na trávenie, ale čaj z nej treba piť opatrne. Hotovým nešťastím je však pre alergikov, pretože produkuje najagresívnejšie inhalačné alergény zo všetkých známych peľov. Je aj nepriateľom poľí, pretože z pôdy odoberá živiny a vlahu. Táto burina, ktorej sa najlepšie darí na obrábaných pôdach pochádza zo Severnej Ameriky a do Európy sa dostala v polovici 19. storočia pravdepodobne s dovozom poľnohospodárskych plodín - sójových bôbov či lucerny. Pred rokom navrhovalo Ministerstvo životného prostredia v novom zákone o ochrane prírody systematicky obmedzovať jej šírenie na celom Slovensku. Poslanci tento návrh neschválili. Tentoraz podala návrh zákona o povinnom odstraňovaní Ambrózie palinolistej skupina opozičných poslancov. Možno preto návrh neprešiel. A tak vlastne už po druhý raz parlament podporil šírenie buriny.

(luna)



# Repky s istotou maximálnej úrody

**Repka je plodina, ktorej úroda závisí od mnohých faktorov. Je náročná na pestovanie z hľadiska technologického aj časového. Preto každý pestovateľ dokáže oceniť dobrú odrodu.**

Limagrain má jeden z najväčších šľachtiteľských programov v Európe so stabilnou pozíciou na trhoch s líniovými odrodami ako Ontario, Ladoga, Adriana, Lohana a významne narastajúcim podielom hybridných odrôd Artoga a novinkou Arsenal. Hlavným cieľom hybridného šľachtiteľského programu je zvyšovanie úrod a ich stability, ako aj sústredenie sa na rozvíjanie iných agrotechnických charakteristík potrebných pre úspešné pestovanie repky ozimnej. Tie vlastnosti vyjadrujú všetko, čo poľnohospodárovi pomôže uľahčiť celý náročný technologický proces pestovania. To je práve to „čosi“ navyše, prínos pre pozitívny hospodársky výsledok na konci pestovateľského roku.

ARSENAL – skorá hybridná odroda, novinka pre pestovateľský rok 2013-2014. Hybrid registrovaný vo viacerých štátoch Európy. Výborné výsledky po prvom roku registrácie: Slovensko – 117 % na priemer kontrol, Maďarsko po prvom roku obdobia – 128 % na priemer kontrol a 1. miesto. **Arsenal bol na Slovensku skúšaný v rokoch 2011 a 2012 a skončil v registračných skúškach na prvom mieste. Dosiahol vysoké a vyrovnané úrody vo všetkých výrobných oblastiach.** Podobné výsledky dosiahol aj v registračných skúškach v Nemecku, vo Veľkej Británii a v krajinách s podobnými pestovateľskými podmienkami – v Poľsku a Maďarsku.

ARSENAL vyniká úrodami a odporúčame ho do všetkých výrobných oblastí a pestovateľských podmienok. Okrem toho vyniká aj vysokou toleranciou voči Phome lignam – hospodársky najškodlivejšej chorobe repky v rámci celej Európy. **Arsenal ako vôbec prvý hybrid disponuje unikátnou kombináciou kvantitatívnej a kvalitatívnej rezistencie.** Kvantitatívna rezistencia spočíva vo vyššej tolerancii voči viacerým rasám fómy, predstavuje dlhodobé a účinné riešenie, ktoré zachytí široké spektrum novej nákazy. Kvalitatívne je cieľená na v súčasnosti najškodlivejšiu rasu fómy označovanej ako Rlm7. Rezistencia pôsobí v dostatočnej miere, aby repka bola schopná plynule rásť a vyvíjať sa.

Ďalšou pridanou hodnotou hybridnej odrody **ARSENAL je geneticky podmienená nepukavosť šesúľ. Túto významnú vlastnosť získal cieľným šľachtením.** Nepukavosť šesúľ prináša dve nesporné výhody. Pestovateľ získava mimoriadnu schopnosť odrody znašať nepriaznivé poveternostné podmienky. Tieto vplyvy poškodia ARSENAL omnoho menej, než iné hybridy, ktoré túto vlastnosť nemajú. Druhou výhodou je vyššia istota pre dlhšie obdobie optimálneho zberu. **Šesule vydržia viac a dlhšie neporušené, nestrácajú úrodu, a tým ani peniaze, ktoré dokáže dobrá repka priniesť.** Táto istota sa výborne hodí do našich klimatických podmienok, pretože každá

žatva prináša riziko búrok, dažďov a tým následné prerušenie priebehu zberových prác. Straty sú z hľadiska času aj silových vplyvov na šesule minimalizované.

**ARSENAL je špičková repka v úrodách, v tolerancii voči chorobám a ako pridanú hodnotu ponúka navyše geneticky podmienenú nepukavosť šesúľ. Spoločne vytvárajú unikátnu kombináciu vlastností, ktoré pestovateľovi repky poskytnú maximálnu istotu dosiahnutia dobrej úrody.**

Samozrejme v ponuke LG ostávajú aj osvedčené odrody repky. V prvom rade sa jedná o **hybrid Artoga, ktorý je v posledných dvoch rokoch najpestovanejšou repkou na Slovensku vôbec.** Artoga je vhodná najmä do intenzívnejších podmienok, ale dobré a stabilné úrody poskytne v každej oblasti pestovania. To čo má navyše, je geneticky podmienená nepukavosť šesúľ. Pre prax je dôležitá aj veľmi dobrá tolerancia voči chorobám, najmä voči sklerotínii.

**Ladoga – ako celkovo druhá najpredávanejšia odroda na Slovenku má tiež svoje nezastupiteľné miesto na prevádzkových plochách.** Ladoga vyniká hlavne bezkonkurenčným prezimovaním, včasným jarným štartom a bohato navetvenými rastlinami. Prináša úrodu a spokojnosť pestovateľom už niekoľko rokov. Ponuka spoločnosti Limagrain zahŕňa ešte líniové odrody Lohana a Adriana – vyznačujú sa vyrovnanými, vysokými úrodami a veľmi dobrým zdravotným stavom.

Odrody LG patria na každé pole, sú „do koča a aj do voza“. Každý pestovateľ si v sezóne 2013-2014 bude môcť vybrať z ponuky repiek LG presne to, čo potrebuje a čo mu bude vyhovovať. Bližšie informácie a istotu výberu si môže potvrdiť aj na pripravovaných jarných seminároch repky LG, ktoré bude Limagrain organizovať v polovici mája a na ktoré sú všetci pestovatelia repky, čo chcú získať viac, srdečne pozývame.

**Ing. Juraj Drgoňa**  
Produktový manažér, Limagrain Slovensko

ŠOS - hybridy, ÚKSUP Slovensko, Úroda semena podľa ročníkov

Ročník Hybrid	2011		2012		2011-2012	
	t/ha	%	t/ha	%	t/ha	%
ARTOGA K1	4,85	102,9	5,27	101,7	5,06	102,2
NK LINUS K2	4,58	97,1	5,09	98,3	4,84	97,8
K1+K2	4,72	100,0	5,18	100,0	4,95	100,0
ARSENAL	5,52	117,0	5,43	104,8	5,48	110,7

KRATKY GLOBAL  LAWFARM

a

**roľnícke noviny**<sup>®</sup>

Daniel J. Kratky vám radí  
v právnej poradni Roľníckych novín



Najbližšie: 24. 4. 2013, 1. 5. 2013, 22. 5. 2013



Artoga  
Arsenal  
Dobrava

Ladoga

Lohana

Adriana

Ontario

- VYSOKÉ ÚRODY
- STABILITA VO VŠETKÝCH PODMIENKACH
- ISTOTA PRE PESTOVATEĽOV

# Repky, ktoré Vám prinášajú zisk

Limagrain Central Europe S.E., organizačná zložka Slovakia, M. Rázusa 29, 984 01 Lučenec, tel.: 047 - 451 21 60, fax: 047 - 433 34 80

■ Ing. Eva Bednárová - 0907 850 952 ■ Attila Demeter - 0907 850 018 ■ Ing. Juraj Drgoňa - 0907 850 956 ■ Ing. Loránt Kása - 0917 681 979  
■ Ing. Jarmila Adamek - 0918 796 257 ■ Ing. Pavel Beneš - 0905 886 704 ■ Ing. Ľubomír Palovčík - 0907 850 069

[www.lgseeds.sk](http://www.lgseeds.sk)